

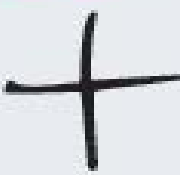
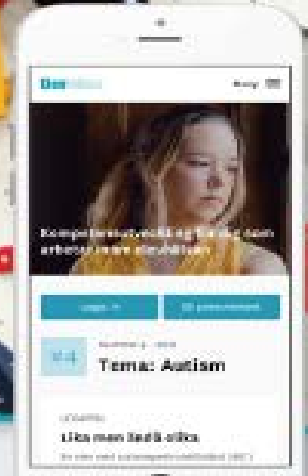

**Diagnos i tidigt skede -
till nytta för vem?**

Nils Lundin

enhetschef, Föräldra- Barn- o Ungdomshälsan, Skånevård Sund
skolläkare

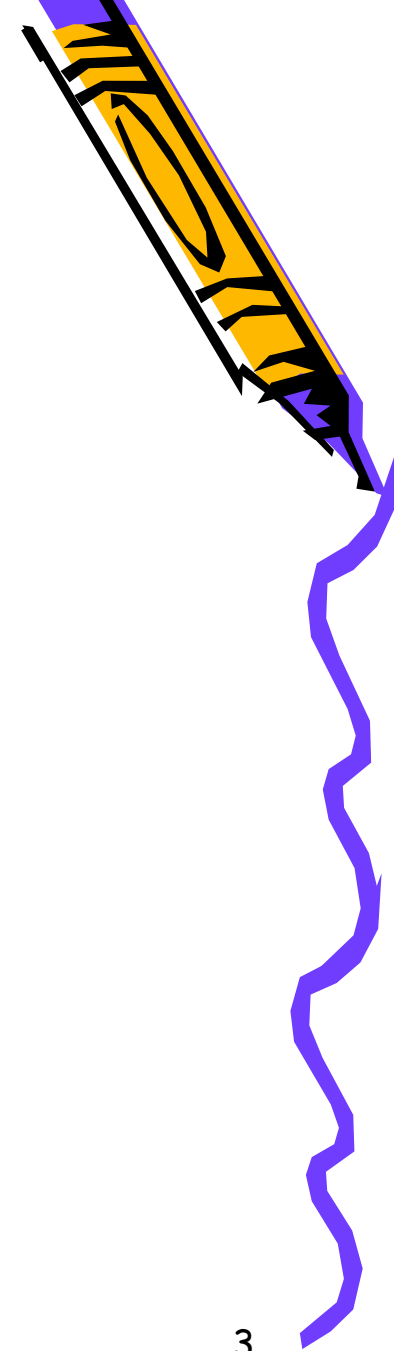
<http://www.tidskriftenelevhalsa.se/>

Är tidig diagnos av elever viktigt på skolarenan?

För att rösta:

- gå in på kongresshemsidan: www.skolskoterskekongress2018.se
- klicka på länken som finns synlig
- välj den här sessionen
- följ instruktioner du ser i din skärm

- Ja, absolut
- Ja, kanske
- Nej, sannolikt inte
- Nej, absolut inte

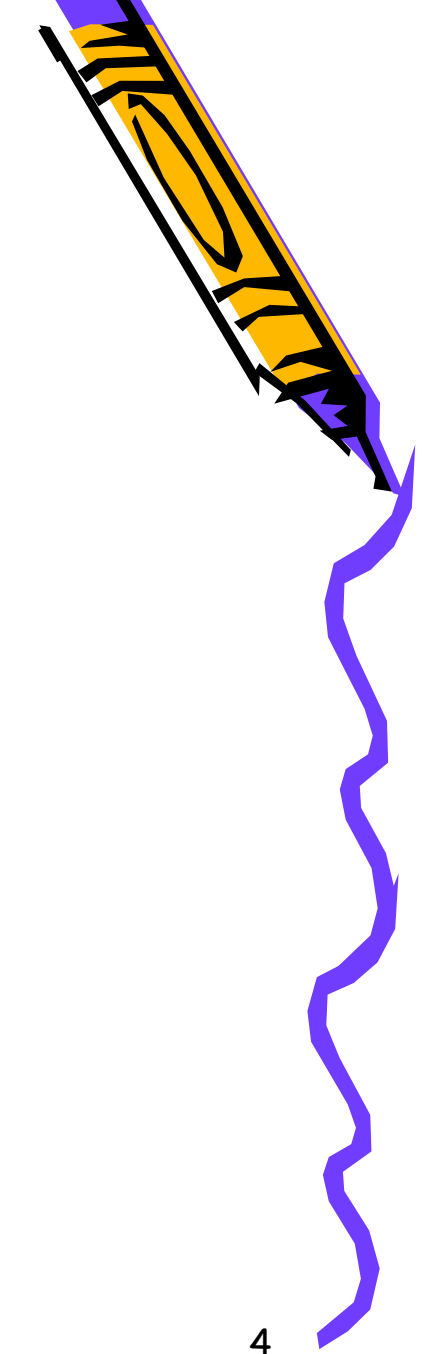
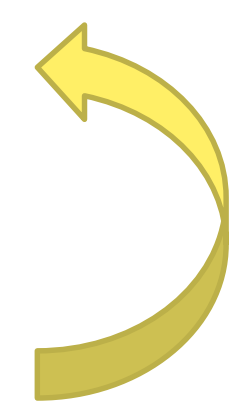
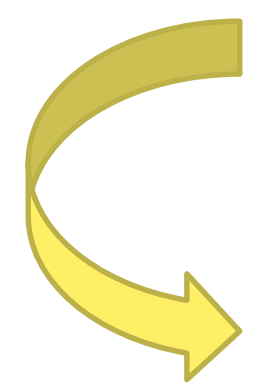

"Dia gnosis", ur grekiskan

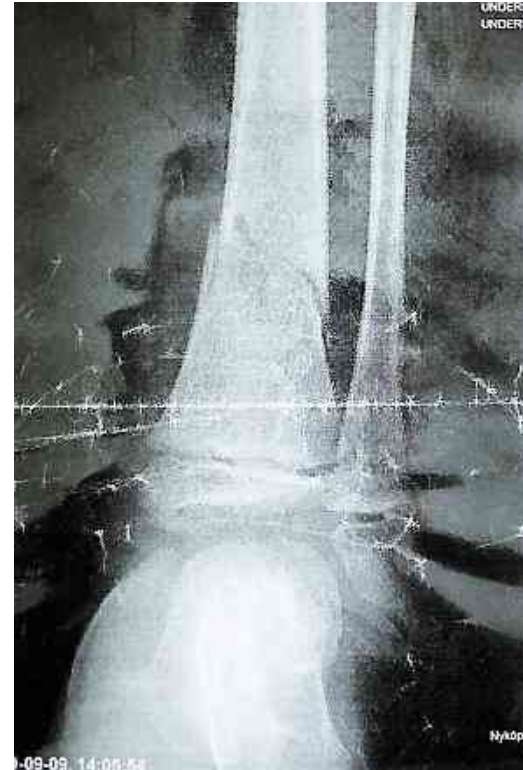
dia =
genom

gnosis =
kunskap

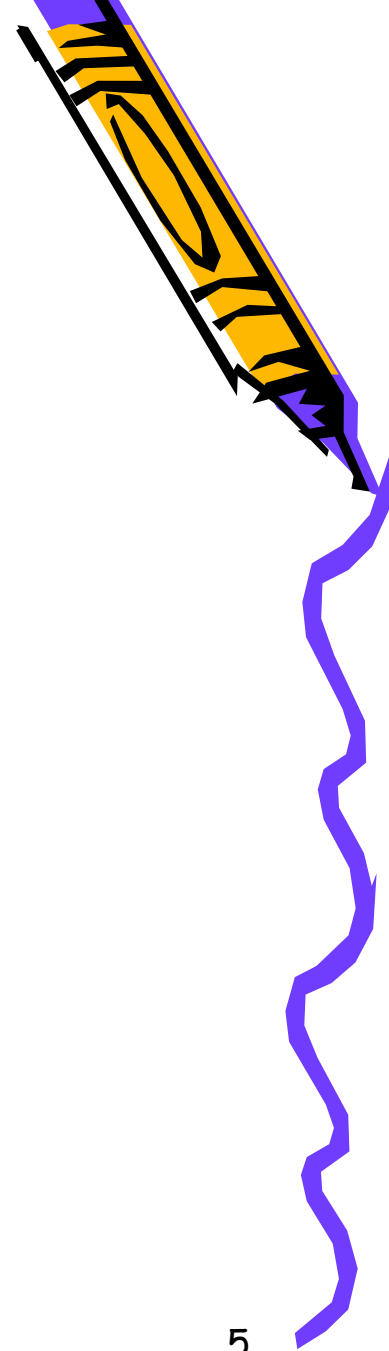

“Du har bara stukat foten” Läkaren skickade hem Linnea, 5 år, brutet ben

AFTONBLADET 11 okt 2009

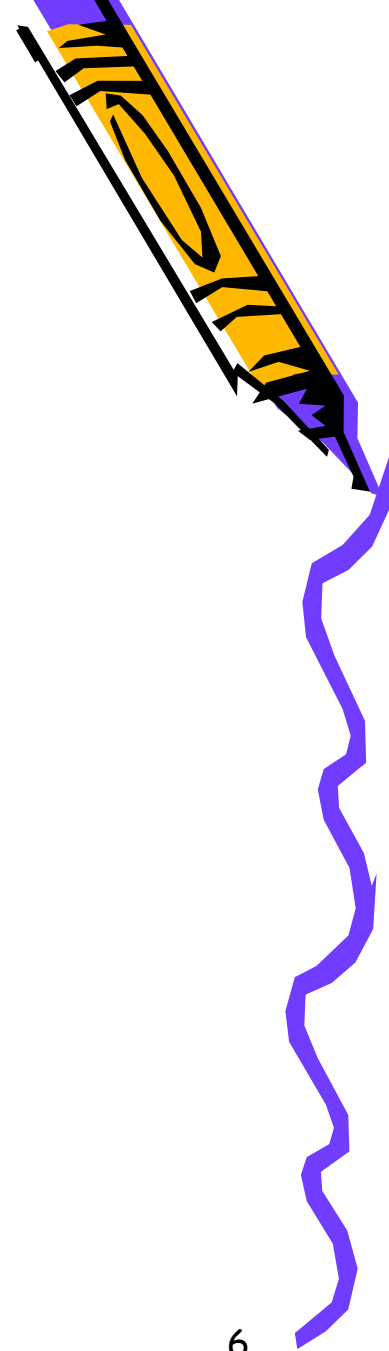

Diagnos i tidigt skede?
N Lundin - 20 april 18

Medicinsk diagnos - en kugge i en kedja

- Anamnes
  - fastnat med fot i cykelhjul
- Symptom
  - gallskek
  - jättelelsen
  - svullnad
- Undersökning
  - svullnad
  - palpationssmärta
  - rodnad
  - röntgen
- Diagnos
  - fraktur; ställning
- Behandling
  - gips
  - avlastning
- Uppföljning
  - gipskontroll
  - röntgenkontroll

Diagnoskriterier

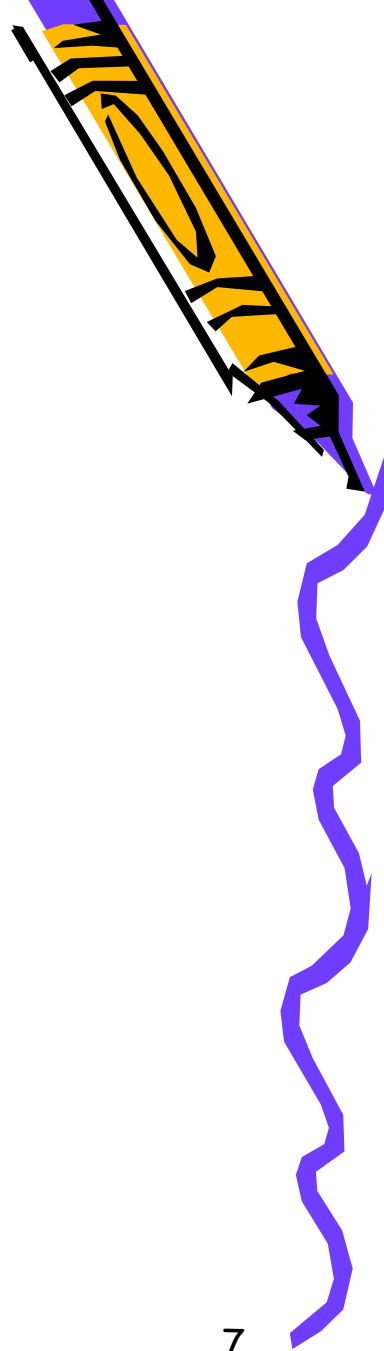
- Sjukvårdssystem
  - Medicinsk diagnos

- Pedagogiskt system
  - Lärmiljö

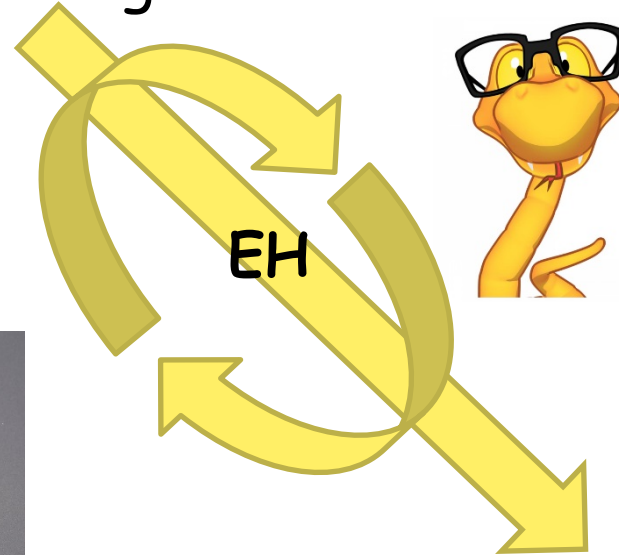

Diagnos i tidigt skede?
N Lundin - 20 april 18

Diagnoskriterier

- Sjukvårdssystem
  - Medicinsk diagnos

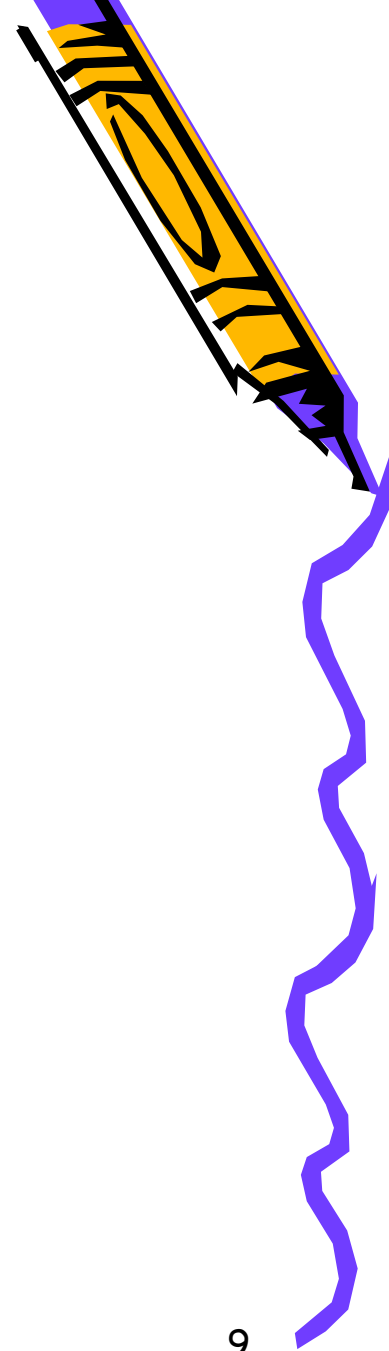
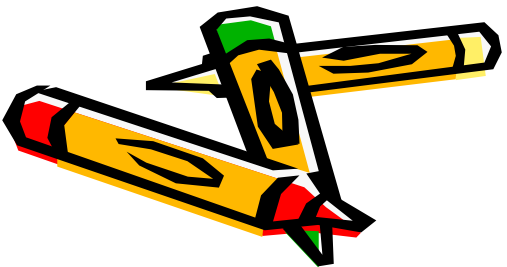
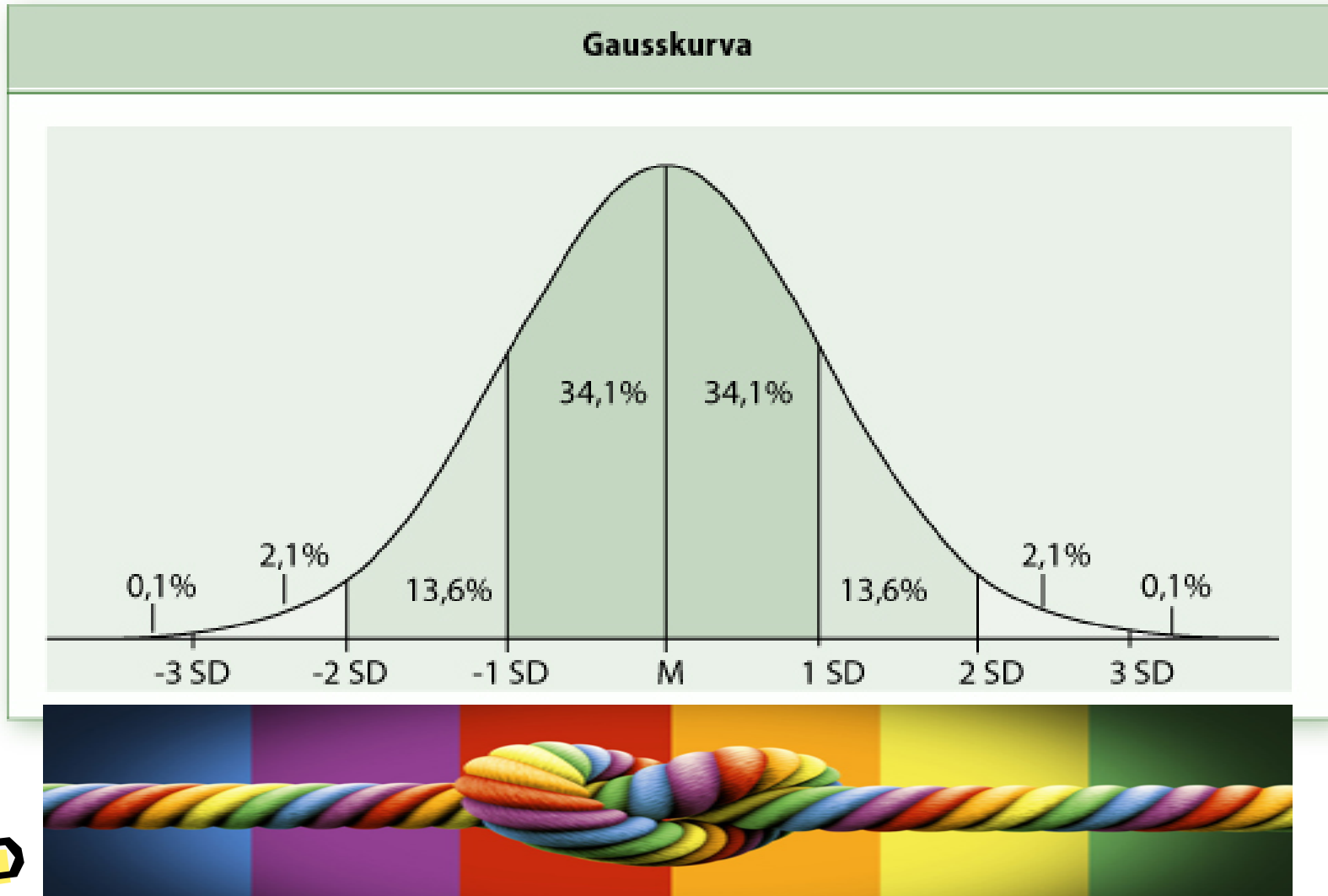
- Pedagogiskt system
  - Lärmiljö

Diagnos i tidigt skede?
N Lundin - 20april 18

Normalitetsbegrepp

Diagnos i tidigt skede?
N Lundin - 20april 18

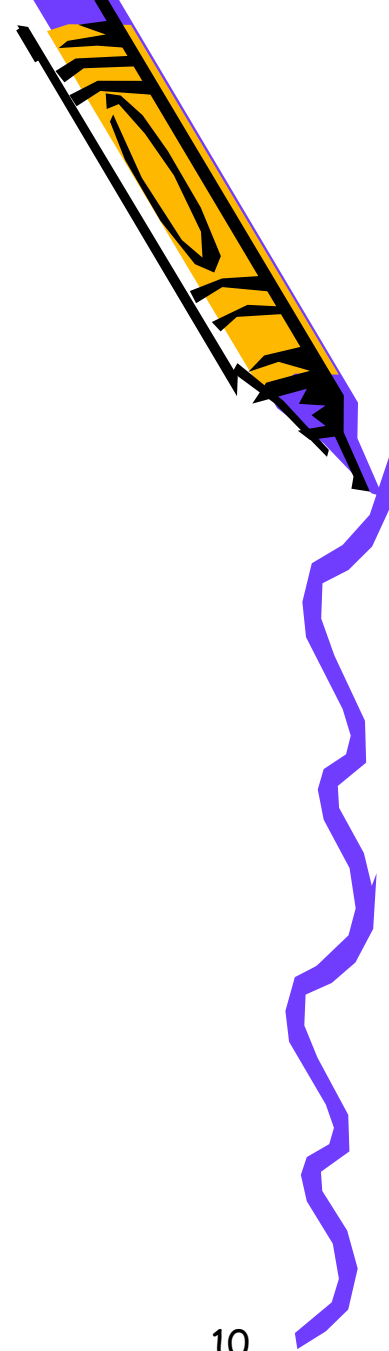
Utveckling mot målen

ur skollagen 2010; kap 3; 5a§-8§

- alla elever ska ges **stöd o stimulans** för att utvecklas så långt möjligt
- vissa elever behöver stöd - skyndsamt ges stöd - **extra anpassningar** inom ramen för ordinarie undervisning
- först se över om **förändringar av organisationen** kring eleven kan vara tillräckligt
- om extra anpassningar inte är tillräckligt ska eleven få **särskilt stöd**, beslutas av rektor och ska skyndsamt utredas

Diagnos i tidigt skede?
N Lundin - 20april 18

Diagnos på organisationen

- först se över om **förändringar av organisationen** kring eleven kan vara **tillräckligt** (skollagen 2010; kap 3; 5a§-8§)

	Individ	Grupp	<u>Organi</u> <u>sation</u>
Hälsofrämjande			
Förebyggande			
Åtgärdande			

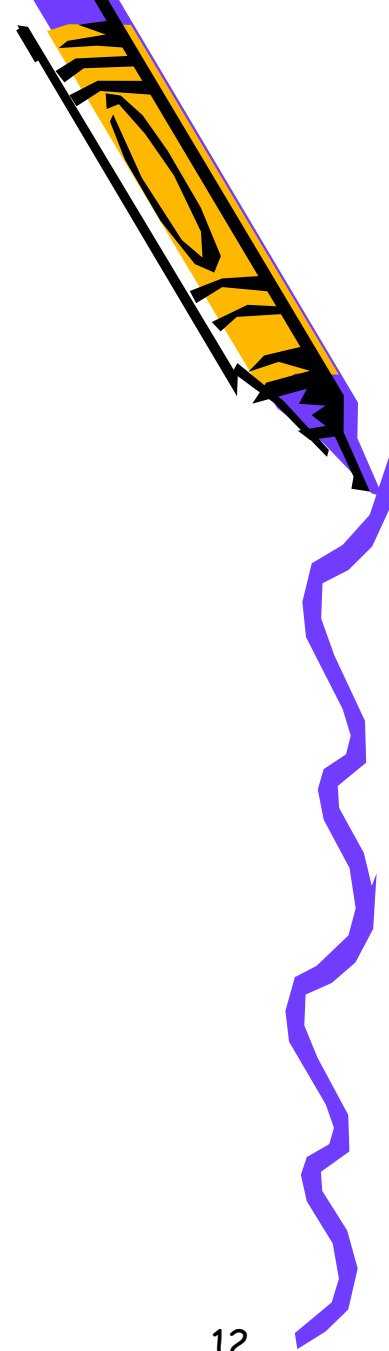
Diagnos i tidigt skede?
N Lundin - 20 april 18

Utveckling mot målen

ur skollagen 2010; kap 3; 5a§-8§

- alla elever ska ges *stöd o stimulans* för att utvecklas så långt möjligt
- vissa elever behöver *stöd* - skyndsamt ges *stöd* - *extra anpassningar* inom ramen för ordinarie undervisning
- för att se över om *förändringar av organisationen* kring eleven kan vara tillräckligt
- om extra anpassningar inte är tillräckligt ska eleven få *särskilt stöd*, beslutas av rektor och ska skyndsamt utredas

Var finns elevhälsan?

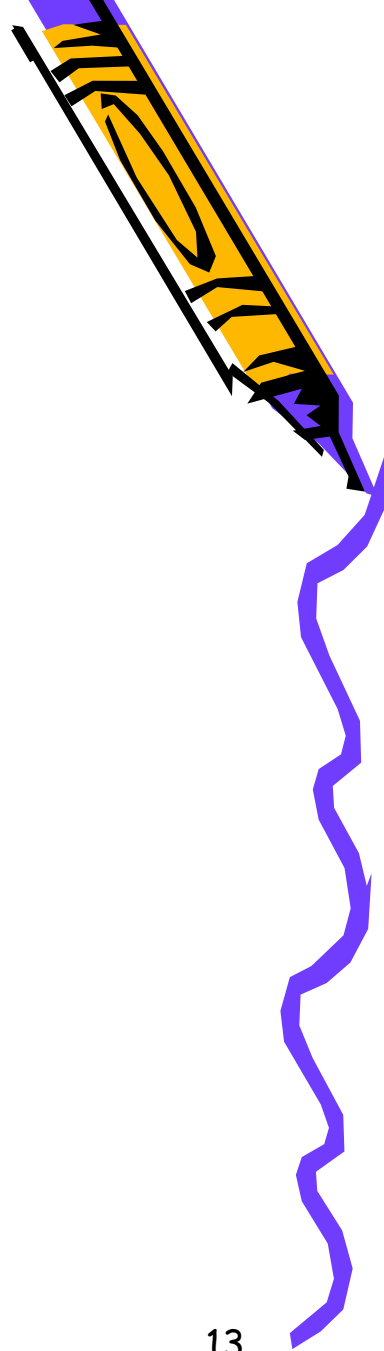

Broar mellan pedagogik och medicin

- Medicinskt perspektiv

Neuropsykiatrisk diagnos

- Pedagogiskt perspektiv

Skolsköterskans medverkan kring diagnosticering av elever har stor vikt på skolarenan?

- Ja, absolut
- Ja, kanske
- Nej, sannolikt inte
- Nej, absolut inte

Diagnoser i pedagogiska skolvardagen, ex

- Autism
- ADHD/ADD
- Dyslexi
- Dyspraxi
- Dyskalkyli
- Språkstörning
- Trotssyndrom
- "NFED"

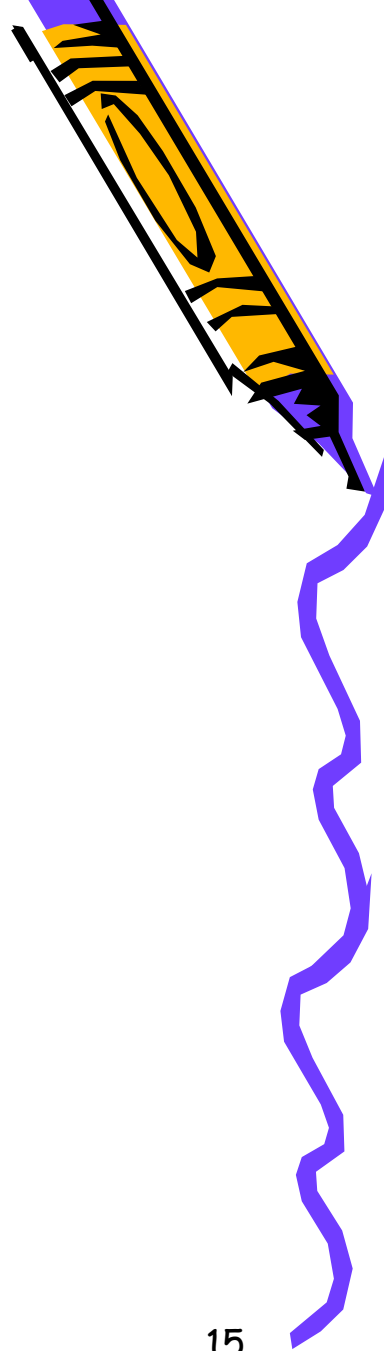
- Neuropsykiatriska diagnoser

kriterier

normbrott

normalitetsgränser

contextberoende

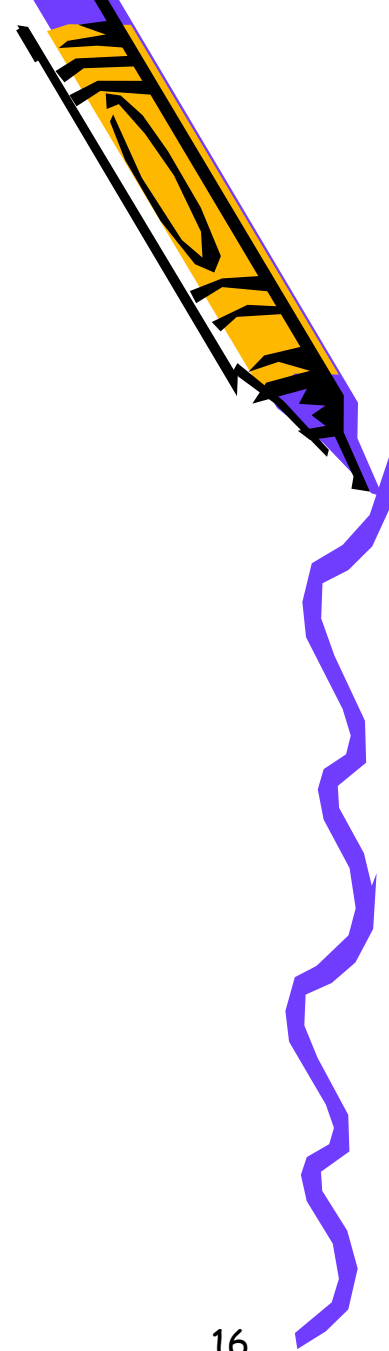

Risken med diagnos i skolan

- medicinsk diagnos - skolan får mindre ansvar vad gäller skolsvårigheter
- pedagogiska problem omformuleras till medicinska diagnoser
- ökar möjligheten få särskilda resurser
- diagnos ger en ansvarsbefriande effekt för individen i frågan men även föräldrar eller skolan

ur *Diagnoser, skolan och experter.*
Robert Sansum, masterexamen i
specialpedagogik. Malmö högskola. 2017

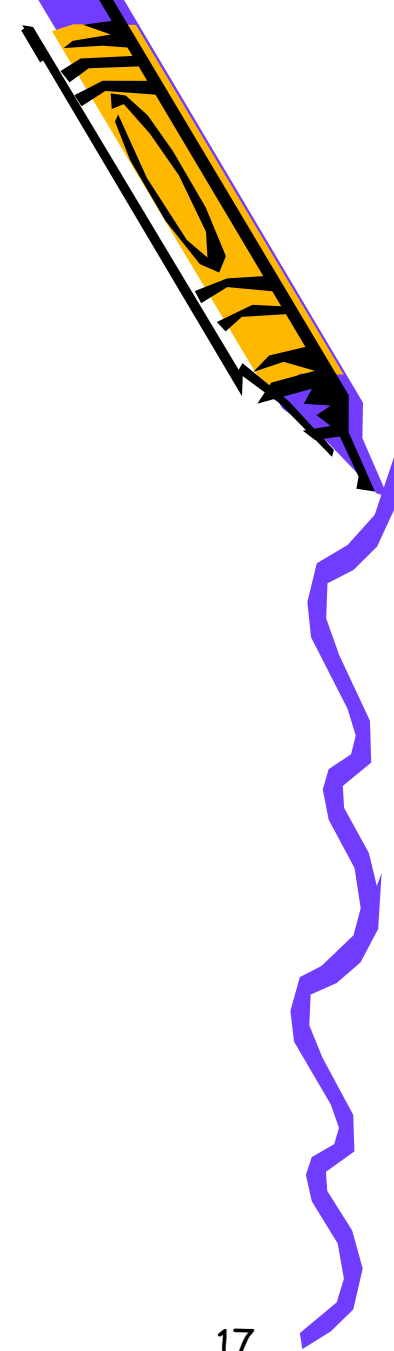
Diagnos i tidigt skede?
N Lundin - 20april 18

Diagnos som dörrstängare

- ökar risken för stigmatisering - känner sig utanför
- exkluderande inkludering
- hjälper inte med beslut om behandling
- kopplat till försämrade långsiktiga prognoser för psykiska problem
- känner det är något fel på en
- får en låg självkänsla
- diagnosen leder till generella rekommendationer som inte är specifika för elevens behov
- diagnos gör att problemet placeras hos individen
- lättare (billigare) att behandla än omgivningen

Diagnos och resurser

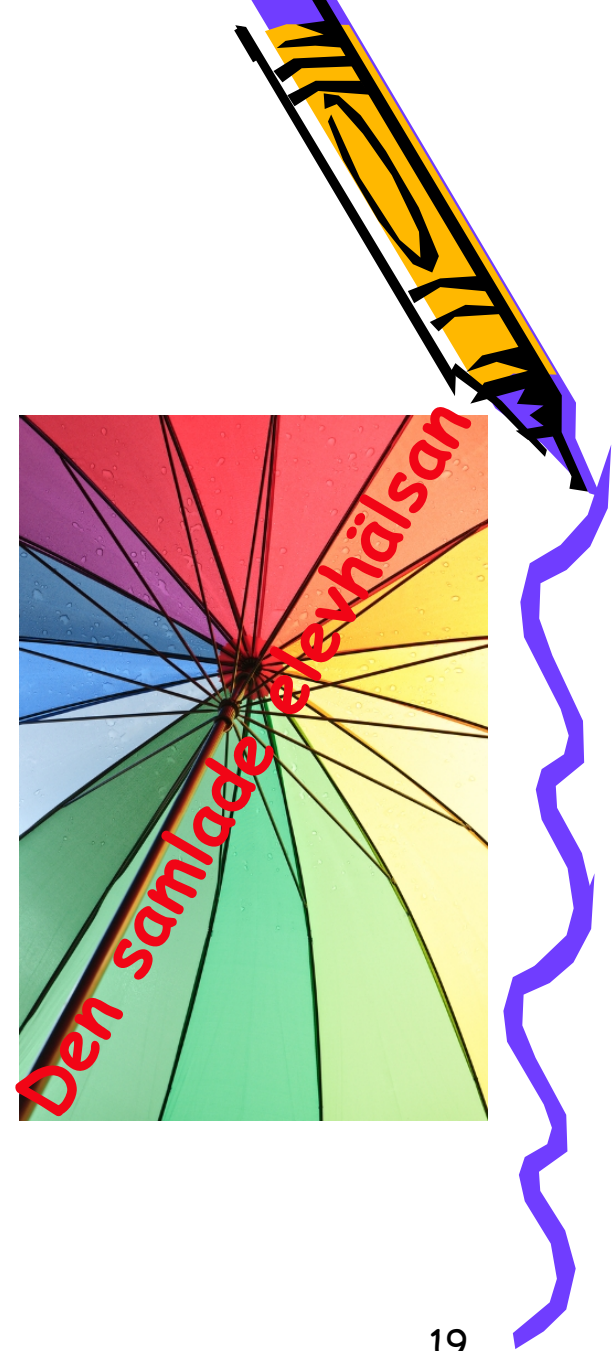
- När resurser krymper är en diagnos billigare än att förbättra skolmiljön o att utveckla elevhälsan

	Individ	Grupp	Organi sation
Hälsöfrämjande			
Förebyggande			
Åtgärdande			

Diagnos i tidigt skede?
N Lundin - 20april 18

Bio - Psyko - Socialt samspel

- Biologiska förutsättningar
- Psykologiska egenskaper
- Sociala sammanhang
- Sårbara barn
- Essence (Early Symptomatic Syndromes Eliciting Neurodevelopmental Clinical Examinations)
- Holistiskt synsätt av flera professioner på barnets symptom

Elevens rätt till stöd

- svårigheter i relation till kunskapsmålen - viktigast tillgång till särskilt stöd
- diagnos inte nödvändig vad gäller tillgång till särskilt stöd
- kommunikation o kooperation viktigare än diagnos
- krav på en samlad o tillgänglig elevhälsa

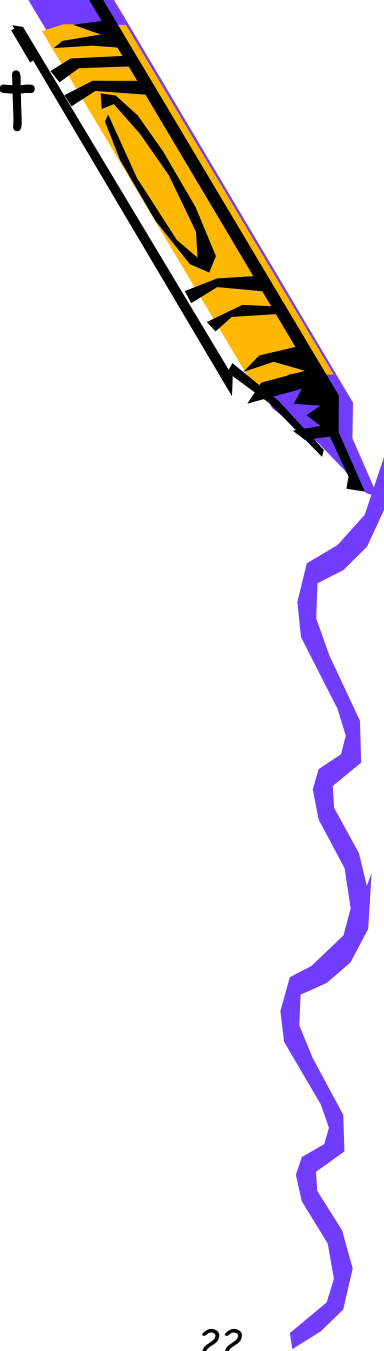
Diagnos som dörröppnare i skolan

- resurser (ex särskild undervisningsgrupp)
- öka omgivningens förståelse
- förebygga destruktiv interaktion i gruppsammanhang

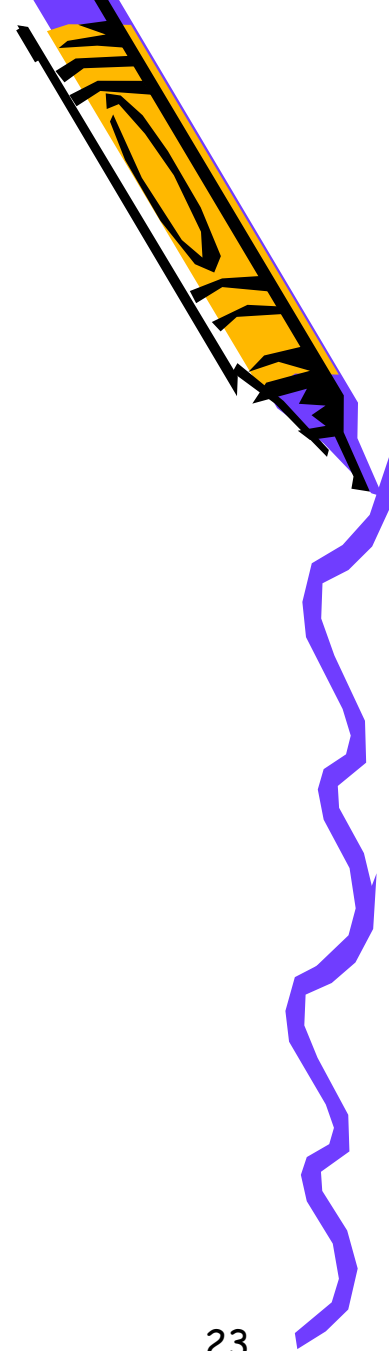
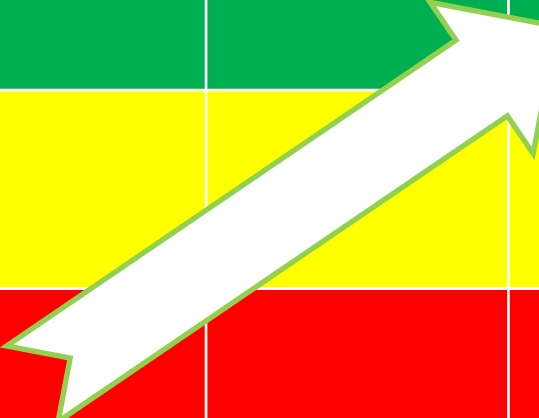
Diagnos som dörröppnare i familjen o för barnet

- får en förklaring för egen del
- ansvarsbefriande
- kan leda till behandling, rätt till habilitering
- får namn på det som har orsakat oro
- inhämta o vidarebefordra information
- bli mer tagen på allvar
- lättare kunna hävda barnets behov av stöd
- bidra till minskad stigmatisering
- få en social identitet
- känsla av att tillhöra en grupp

Från vårdande till främjande

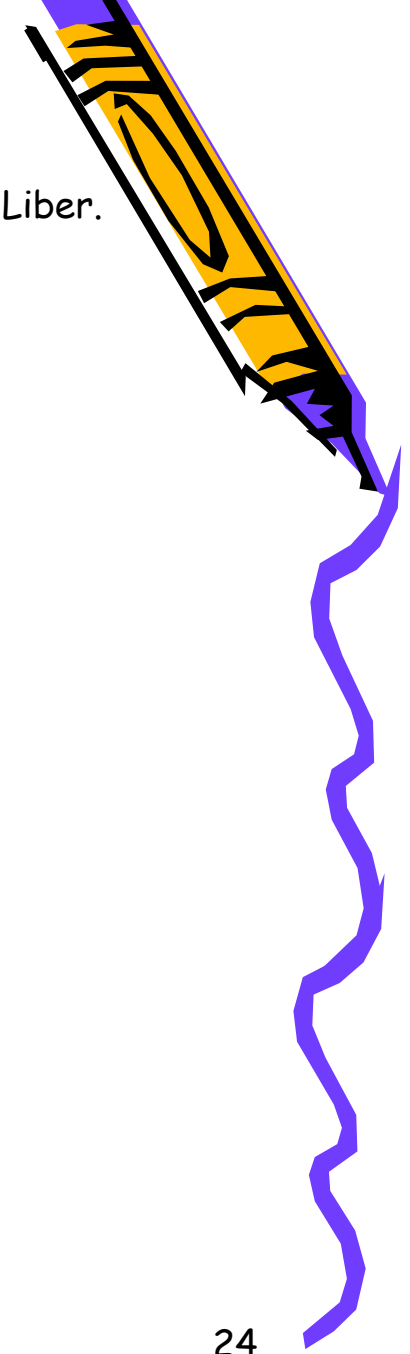
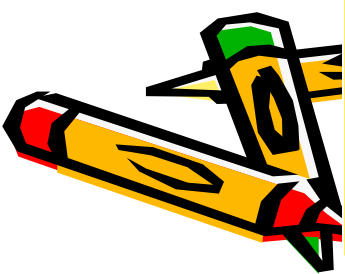
	Individ	Grupp	Organi sation
Hälsofrämjande			
Förebyggande			
Åtgärdande			

EMI möjligheter

- ur Moëll, C. & Gustafsson, J. (red.) (2017). *Pediatric*. (2:a upplagan). Stockholm: Liber.

	Individ	Grupp	Organisation	
Främjande - friskfaktorer	Hälsosamtal Hälsoinformation Salutogent förhållningssätt	Temadag Föräldramöten Personalinformation Kompetensutveckling Lärmiljö	Elevhälsoteam Systematiskt arbetsmiljöarbete Elevskyddsombudssamverkan Elevrådssamverkan Arbetsmiljö- allergi- skyddsron Frånvarohantering Värdegrund	För alla elever - UNIVERSELL
Förebyggande - riskfaktorer	Hälsoundersökning Vaccination Konsultation Rådgivning Livsstilsdialog Motiverande samtal Egenvård	Klassinsats med evidens- baserade metoder Handledning arbetslag Kompetensutveckling	Elevhälsoteam Krisplan Likabehandlingsplan Kränkingsförebyggande arbete Policyarbete Rutinarbete	För alla elever och för riskgrupper - SELEKTIV
Åtgärdande - reaktivt	Enskilda elevsamtal Bedömning Utredning Intyg Elevkonferens Socialtjänstanmälan	Normbrytande beteende- samtal Föräldramöte Krishantering	Elevhälsoteam Direkt individinsats Rådgivning	För enskilda elever och för riskgrupper - INDIKERAD

Om att få en cylinder genom ett fyrkantigt hål

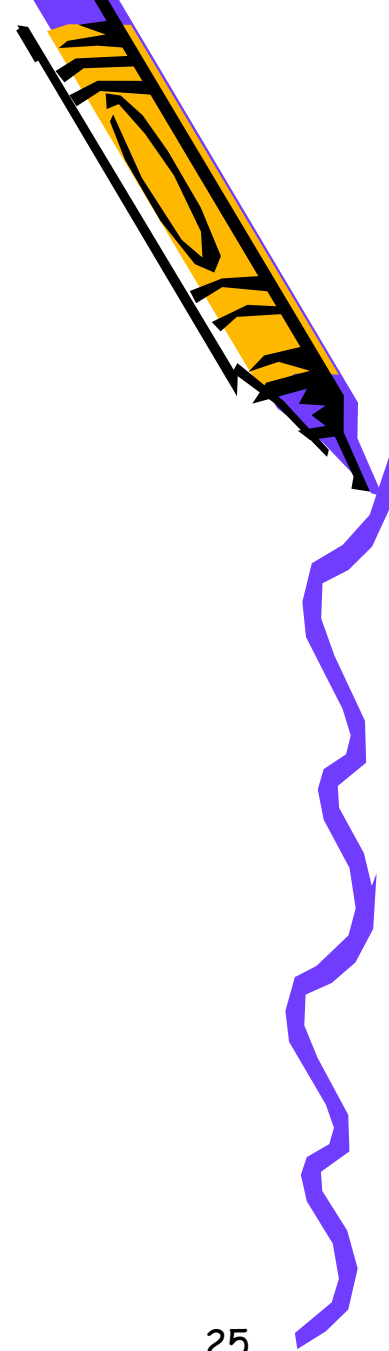
?

Individorienterad

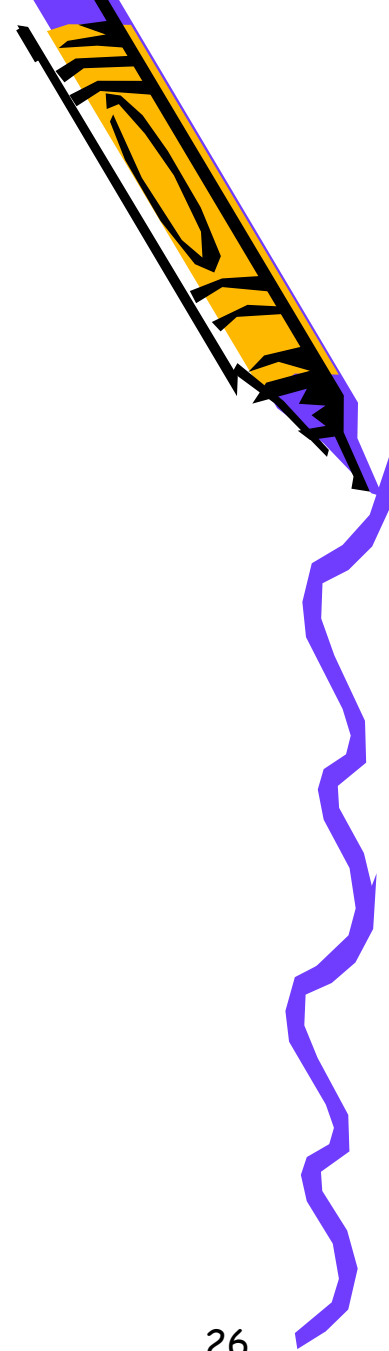

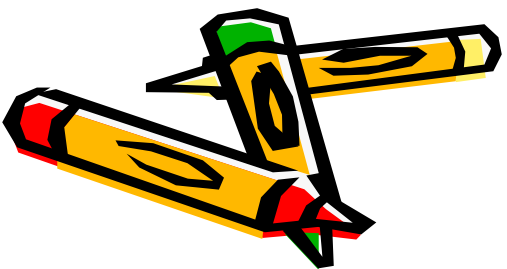
Organisationsorienterad

Har jag som skolsköterska
uppdrag att medverka i att ställa diagnos
på skolan som system och inte enbart
medverka att sätta diagnos på eleven?

- Ja, absolut
- Ja, kanske
- Nej, sannolikt inte
- Nej, absolut inte

nils.lundin@skane.se

